

Guía Docente						
Datos Identificativos				2024/25		
Asignatura (*)	Socioloxía		Código	652G03005		
Titulación	Grao en Educación Social					
Descriptores						
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos		
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6		
Idioma	Castelán/Galego					
Modalidade docente	Presencial					
Prerrequisitos						
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación					
Coordinación	Vazquez Fernandez, Xose Gabriel	Correo electrónico	gabriel.vazquez@udc.es			
Profesorado	Castro Fernández, Noel Vazquez Fernandez, Xose Gabriel	Correo electrónico	noel.castro.fernandez@udc.es gabriel.vazquez@udc.es			
Web						
Descripción xeral	Esta materia ten como finalidade promover unha comprensión reflexiva e crítica da sociedade da que o educador social forma parte, intentando ampliar a súa visión sobre os distintos contextos e variados ámbitos nos que desempeña o seu labor profesional. Para iso, esta materia trata de subliñar a importancia de fomentar a reflexividade e o pensamento crítico, de proporcionar as bases teóricas e conceptuais fundamentais e as ferramentas metodolóxicas coas que facer investigación social e de profundar nas interrelacións existentes na realidade social. Supón un achegamento ao coñecemento científico das sociedades para procurar comprender o mundo no que vivimos, para así tamén poder plantear solucións aos problemas sociais presentes.					

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A2	Comprender os supostos e fundamentos históricos, pedagóxicos, psicolóxicos e sociolóxicos da acción socioeducativa e os seus ámbitos de actuación, valorando as súas implicacións.
A3	Analizar as políticas de benestar social e a lexislación que sustentan os procesos de acción socioeducativa.
A4	Distinguir os estadios evolutivos das persoas, e interpretar as súas implicacións educativas.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A8	Detectar factores de vulnerabilidade, de exclusión e de discriminación social que dificulten a inclusión social, escolar e laboral de persoas e colectivos
A10	Analizar, difundir, orientar e desenvolver procesos de promoción cultural.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A13	Deseñar e levar a cabo proxectos de investigación elementais aplicables aos diferentes campos de intervención.
A20	Desenvolver unha disposición favorable ao traballo en contornos multiculturais e plurilingüísticos.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B3	Xerar a cultura profesional colaborativa, fomentando o traballo en rede e integrándose en grupos interdisciplinares con iniciativa e responsabilidade.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B5	Capacidade de mostrar actitudes coerentes coas concepcións éticas e deontolóxicas propias da profesión.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Comprender os supostos e fundamentos históricos e sociolóxicos da acción social e das súas implicacións. Estudar ao individuo como produto da realidade social e como actor nela.	A2 A4 A5 A8 A10 A11 A13 A20	B1 B5	C4 C6 C8
Identificar e analizar os distintos contextos, institucións e actores sociais que afectan aos procesos de intervención socioeducativa	A1 A3 A5 A8 A11 A20	B3 B5 B6	C4
Entender os paradigmas sociolóxicos como mapas de comprensión da realidade social.	A2 A8	B1	
Comprender e analizar o concepto de cultura, a súa complexidade e a súa pluralidade e ver a súa concreción no proceso de socialización.	A4 A8 A10 A11 A20	B1 B5 B6	C1 C4
Observar, analizar, interpretar, facilitar e favorecer a diversidade humana de todo tipo, incidindo en cuestións como a diversidade cultural, a diversidade funcional ou o xénero.	A11 A20	B1 B4 B5	C4
Observar e analizar os distintos factores e procesos de creación de vulnerabilidade, de exclusión, de desigualdade e de discriminación social que dificultan a inclusión social, escolar e laboral de persoas e colectivos.	A1 A4 A5 A8 A20	B1 B4	C4
Xestión e procura de solucións a problemas que se atopen na investigación social.	A13 A20	B1 C6 C7	C4
Desenvolvemento de habilidades interpersonais, en especial, a capacidade de traballar en equipo, que fomentará a coordinación e diálogo entre compañeiros.	A13	B5 B6	C1 C4
Desenvolvemento de habilidades lingüísticas, de comunicación e de expresión oral. Incidindo no emprego dunha lenguaxe inclusiva, que incorpore tamén á perspectiva de xénero e o respeto e fomento aos principios de sostenibilidade, xustiza e igualdade.	A13 A20	B6	C1 C7

Contidos		
Temas		Subtemas

TEMA 1.- PENSANDO SOCIOLÓXICAMENTE	1.1.- O carácter científico da socioloxía e o seu obxecto de estudio 1.2.- O xurdimento da socioloxía como ciencia 1.3.- As orixes da teoría sociolóxica: Comte e Saint-Simon
TEMA 2.- PARADIGMAS TEÓRICOS E CONTEMPORÁNEOS DA SOCIOLOXÍA E A SÚA OPERATIVIDADE NA SOCIOLOXÍA DA EDUCACIÓN	2.1.- O paradigma funcionalista representado por Émile Durkheim 2.2.- A teoría do conflito e o pensamento de Karl Marx 2.3.- A acción social e a educación en Max Weber 2.4.- Reproducción y cambio sociales
TEMA 3.- CULTURA E SOCIALIZACIÓN	3.1.- Cultura, sociedade e personalidade 3.2.- O proceso de socialización 3.3.- Os axentes de socialización 3.4.- A educación e o sistema educativo formal
TEMA 4.- DESIGUALDADE, ESTRATIFICACIÓN E REPRODUCCIÓN SOCIAL	4.1.- O concepto de estrutura e estratificación social 4.2.- Tipos de sociedades. Sistemas de estratificación social 4.3.- Desigualdade social, pobreza e exclusión 4.4.- O xénero como variábel de desigualdade. A construcción social do sexo
TEMA 5.- A GLOBALIZACIÓN. INMIGRACIÓN E DIVERSIDADE CULTURAL	5.1.- A globalización 5.2.- A inmigración e os modelos de integración social 5.3.- Diversidade cultural 5.4.- Eusocialidade
TEMA 6.- FERRAMENTAS METODOLÓXICAS NO ESTUDO DA SOCIOLOXÍA. O COÑECEMENTO DO MEDIO SOCIAL	6.1.- As etapas da investigación social e a metodoloxía cuantitativa e cualitativa nas Ciencias Sociais 6.2.- As fontes secundarias de información estatística e a enquisa. 6.3.- A observación participante 6.4.- A entrevista en profundidade 6.5.- O grupo de discusión

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A5 A8 A13 A20 B5 B6 C1 C4 C7 C8	20	20	40
Lecturas	A2 A4 B1 B6 C1 C7	1	11	12
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A8 A10 A11 A13 A20 B1 B3 B4 B5 B6 C1 C4 C6 C7 C8	10	30	40
Discusión dirixida	A1 A2 A3 A4 A5 A8 A10 A11 A20 B1 B3 B4 B5 B6 C1 C4 C6 C7	5	20	25
Análise de fontes documentais	A1 A2 A5 A10 A11 A13 A20 B1 B3 B5 B6 C1 C6 C8	5	20	25
Proba obxectiva	B1 B6 C1 C7	1	6	7
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descripción
Sesión maxistral	É o método tradicional da docencia no que tanto a iniciativa como o peso principal da actividade recaen sobre o profesor/a. A clase expositiva irá complementada con aulas interactivas con actividades e métodos que permitan un rol más activo dos estudiantes. Neste tipo de aulas intentarase promover a participación que nos permita un mínimo feed-back do nivel de comprensión e de asimilación en cada tema e desenvolver en cada sesión auténticos debates sobre temas actuais e concretos relacionados coas cuestións teóricas tratados. A participación do alumnado neste tipo de aulas é moi importante e moi valorado. A parte expositiva é unha fonte máis de información, quizás a principal para o alumnado, polo que debe ter a súa incidencia na formación e aprendizaxe. De aí tamén que compute na avaliación, a traveso do seguimento e interese por parte do alumnado.
Lecturas	Haberá lecturas obligatorias e que deberán integrarse nos traballos de carácter práctico. Polo cal tamén puntúan e contan na avaliación da materia. Nalgúns temas do programa o/a profesor/a poderá proporcionar unha serie de lecturas complementarias e de apoio aos aspectos teóricos desenvolvidos nas sesións maxistrais. Tamén, as lecturas tratan de evitar a copia automática de apuntamentos durante as clases maxistrais, motivando entre o alumnado a atención durante as explicacións. Ademais, nalgúns casos poderán emplegarse, a discreción do profesor/a, así como outras fuentes de información (documentais, películas, etc.) para dinamizar debates e para saber interpretar resultados cuantitativos e cualitativos.
Traballos tutelados	Hai dous tipos de traballos tutelados: as prácticas plantexadas en clase sobre o exposto (de forma individual ou grupal) e un traballo de maior extensión sobre unha cuestión sociolóxica (e a súa exposición oral). Este traballo é para relacionar os coñecementos teóricos adquiridos, os argumentos dos manuais e os textos de referencia, cos casos prácticos e co coñecemento das fuentes de información relacionadas coa materia. Debe estar relacionado preferiblemente con algún tema visto na materia e enfocado desde unha perspectiva sociolóxica. Tamén debe presentarse nun formato científico, tanto no que se refire a forma e tamaño, como en canto á estrutura do texto, a presentación, referencias bibliográficas, etc. As instrucións más polo miúdo serán proporcionadas polo profesor/a durante o curso.
Discusión dirixida	Tras as sesións expositivas ou maxistrais, haberá debates sobre o exposto. Nas clases sostense o principio de debate democrático, escoitando e respetando todas as opinións diversas en torno aos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado. Estos debates tamén son fonte de información. Asemejadamente, a participación e o interese nos mesmos terase en conta de cara a avaliación da materia.
Análise de fontes documentais	Ademais das lecturas obligatorias e as recomendadas, para os traballos prácticos e final haberá que consultar outras fuentes de información e documentais, para formar así a base máis científica dos mesmos.
Proba obxectiva	Os contidos das clases poden ser avaliados mediante algúna proba obxectiva, tipo examen, para comprobar o grao de coñecemento afianzado polo alumnado. Dita proba pode ser de carácter parcial e oral, con preguntas tipo test sobre o contido abordado nun período determinado. Ou pode ser unha proba final por escrito sobre o total do contido da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Lecturas	A atención personalizada realizarase de forma presencial ou virtual, por correo, chat ou videoconferencia.
Traballos tutelados	Para comprender as lecturas e realizar traballos tutelados, ademais das consultas directas, pódense programar as tutorías necesarias, ben presenciais ou virtuais. Para iso, ademais de poder concertalas directamente, tamén é recomendable facelo a través do correo electrónico.
Sesión maxistral	
Análise de fontes documentais	Aqueles alumnos que teñan recoñecemento de dedicación a tempo parcial ou dispensa académica e non teñan que realizar a avaliación presencial continua de forma xustificada, poderán realizar o traballo e demais tarefas de forma non presencial.
Proba obxectiva	
Discusión dirixida	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Lecturas	A2 A4 B1 B6 C1 C7	As lecturas obligatorias e recomendadas deberán quedar reflectidas nos contidos das tarefas, traballos, intervencións e demais áreas de competencia da materia. O profesor tamén pode establecer probas, por exemplo tipo exame, se o considera necesario.	15
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A8 A10 A11 A13 A20 B1 B3 B4 B5 B6 C1 C4 C6 C7 C8	As tarefas e traballos prácticos realizados na clase considéranse traballos titelados. En todos eles valorarase: -Comprensión e manexo de conceptos, textos e teoría sociolóxica. -Utilización de fontes e ferramentas adecuadas para a investigación social. -Pensamento crítico, reflexivo e relacional. -A orixinalidade. -A correcta expresión escrita. -Capacidade para traballar en grupo (se é o caso). O profesor tamén pode establecer probas, por exemplo tipo exame, se o considera necesario.	20
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A5 A8 A13 A20 B5 B6 C1 C4 C7 C8	Valorarase a asistencia, o interese mostrado e a participación; así como a repercusión dos contidos expostos nos traballos a realizar ao longo do curso. Para iso, o profesor debe contar con referencias explícitas suficientes ao respecto, podendo recorrer tamén a outras formas de verificación, como probas escritas, por exemplo, un exame.	20
Análise de fontes documentais	A1 A2 A5 A10 A11 A13 A20 B1 B3 B5 B6 C1 C6 C8	Nos traballos a realizar, terase en conta a consulta, uso, recurso e reflexo das fontes de información consultadas. O profesor tamén poderá poñer alguma proba, por exemplo tipo examen, se así o estima.	10
Proba obxectiva	B1 B6 C1 C7	Na proba obxectiva se valorará: -O domiño e comprensión do contido. -A capacidade de síntese. -A corrección do exposto e da súa expresión. -A aplicabilidade do explicitado. -A calidade do traballo.	25
Discusión dirixida	A1 A2 A3 A4 A5 A8 A10 A11 A20 B1 B3 B4 B5 B6 C1 C4 C6 C7	Os debates sobre os temas da materia pretenden ser enriquecedores e iso depende en gran medida das contribucións por parte do alumnado, as cales son tidas en conta para a avaliación.	10

Observacións avaliación

Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo, ?permanencia? e ?fraude académico? se rexirán dacordo coa normativa académica vixente da UDC. Avaliación continua. Consta dunha parte teórica, correspondente á aplicación dos contidos das clases maxistrais, das lecturas e das consultas de fontes documentais, que se reflecten ou non nas probas e traballos correspondentes.

Máis a parte práctica, correspondente ao conxunto de actividades nas clases, traballo, interese, asistencia e participación.

Deste xeito, valórase todo o feito polo alumno ao longo do curso.

Para superar a materia será necesario asistir ao 80% das clases, así como realizar e entregar os traballos prácticos, probas e acreditar as lecturas obligatorias, a utilización de contidos das clases maxistrais e fontes documentais.

Avaliación discontinua.

O alumnado que teña recoñecemento de dedicación a tempo parcial ou exención académica (aqueles que non teñan avaliación presencial continua xustificada), salvo no que se refire á asistencia e participación, terá un criterio de avaliación similar ao continuo, fundamentalmente a través dos traballos, tarefas e lecturas tuteladas, para as que deberán manter un contacto informativo suficiente e necesario, directo ou virtual, co profesor.

Segunda oportunidade.

Os que suspensen a primeira convocatoria, tanto na modalidade de avaliación continua como descontinua, terán que presentarse ao exame nas datas oficiais fixadas para a segunda oportunidade.

Plaxio. A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a perda do dereito á oportunidade na que se cometía a falta e respecto da materia na que se tivese cometido. Nas actas figurará un non presentado nesta oportunidade.

Fontes de información

Bibliografía básica	- GIDDENS, A. (2014). Sociología. Madrid: Alianza Editorial- BERGER, P. y LUCKMANN, T. (1968). La construcción social de la realidad. Buenos Aires: Amorrortu- DURKHEIM, E. (2000). Educación y sociología. Barcelona: Península- MILLS, C. W. (2003). La imaginación sociológica. México: Fondo de Cultura Económica- VÁZQUEZ, X. G. (2020). Balance sociológico de nuestra era. Amazon: Independently published- LIGHT, D.; KELLER, S.; CALHOUN, C. (1991). Sociología. Bogotá: McGraw-Hill- GONZÁLEZ-ANLEO, J. (1994). Para comprender la Sociología. Estella (Navarra): Verbo Divino- MACIONIS, J.J. Y K. PLUMMER (2011). Sociología. Madrid: Pearson- GINER, S. (2011). Teoría sociológica clásica. Barcelona: Ariel- KERBO, H. (2003). Estratificación social y desigualdad: el conflicto de clases en perspectiva histórica, comparada y global. Madrid: McGrawHill- REQUENA, M. ET AL. (2013). Estratificación social. Madrid: McGraw-Hill- ALGUACIL, J. (2011). Cómo se hace un trabajo de investigación en sociología. Madrid: Los Libros de la Catarata- GARCÍA FERRANDO, M. ET AL. (2015). El análisis de la realidad social: métodos y técnicas de investigación. Madrid: Alianza- RODRÍGUEZ CAAMAÑO, M.J. (Coord.) (2001). Temas de sociología. Madrid: Huerga y Fierro- LAMO DE ESPINOSA, E. (1990). La sociedad reflexiva: sujeto y objeto del conocimiento sociológico. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas- FERNÁNDEZ PALOMARES, F. (Coord.) (2003). Sociología de la educación. Madrid: Prentice-Hall- RODRÍGUEZ IBÁÑEZ, J.E. (1989). La perspectiva sociológica: historia, teoría y método. Madrid: Taurus- PICÓ, J. Y SANCHÍS, E. (2003). Sociología y sociedad. Madrid: Tecnos
Â	

Bibliografía complementaria

- GARCÍA FERRANDO, M. (coord.) (1999). Pensar nuestra sociedad. Fundamentos de Sociología. Valencia, Tirant lo Blanch, 4ª edición.
- ALONSO, L.E (1998). La mirada cualitativa en sociología. Fundamentos, Madrid.
- BAUMAN, Z. y MAY, T. (2007). Pensando sociológicamente. Buenos Aires, Nueva Visión.
- ALONSO, L.E. et al. (2004). Pierre Bourdieu, las herramientas del sociólogo. Madrid, Fundamentos
- FEITO, G. (1995). Estructura Social Contemporánea. Las clases sociales en los países industrializados. Madrid, Siglo XXI.
- FERNÁNDEZ, M. (1996). Inmigración y Etnicidad. Madrid, Centro de Investigación y Documentación Educativa.
- GINER, S. (1988). Historia del pensamiento social. Barcelona, Ariel
- RITZER, G. (2001). Teoría sociológica clásica. Madrid, McGraw-Hill, 3ª edición.
- RITZER, G (2002). Teoría sociológica moderna., Madrid, McGraw-Hill, 5ª edición.
- SUBIRATS, M. y TOMÉ, A. (2007). Balones Fuera: reconstruir los espacios de la coeducación. Barcelona, Octaedro.
- VV.AA. (2008). Metodología de las Ciencias Sociales. Madrid, Editorial Tecnos
- GONZÁLEZ SEARA, L. (1976). La Sociología, aventura dialéctica. Madrid: Tecnos

Recomendacions**Materias que se recomenda ter cursado previamente**

Cuestiós filosóficas do mundo contemporáneo/652G03036

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación permanente/652G03008

Materias que continúan o temario

Historia da educación/652G03011

Observacíós

Nas clases sosterase o principio de debate, escoitando e respetando todas as opiniós diversas en torno aos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías